

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica Contra Horvm Temporvm Hæreses

In Qvibvs Quatuor Euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel hæretici hodie (maximè Caluinus & Beza) ad sua dogmata propugnanda vti solent, vel ad hæreticorum dogmata impugnanda Catholici vti possunt

Stapleton, Thomas

Lvgdvni, 1595

Ca. 25.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39463

eo quòd alijs indicare non vellet: in hac, inquam, varia respon-
sione Patrum probabilior hæc vltima est, quia Christus tum
Apostolorum curiositatem hoc verbo corrigere, tum nostrâ
expectationem suspensam tenere voluit, vt semper illum diem
timeremus. Communior tamen & magis recepta sententia
est, quòd Christus vt homo & secundum facultatem huma-
næ naturæ istud ignorabat. Tamen enim in Verbo omnia
videbat, tamen non ex humanæ, sed ex diuinæ suæ naturæ vi
ac facultate eam perspicentiam habebat. Christus autē hoc
loco communem sibi cum Angelis huius rei ignorantiam
tribuens, satis docet de seipso vt mortali creatura iuxta hu-
manam naturam loqui, non de se vt Verbo ac filio Dei na-
turali. Verbum illud, *solus Pater*, quia agitur de eo quod se-
cundum essentiam Deo conuenit (vt de scientia) non autem
secundum originem, idcirco alias personas diuinas non ex-
cludit, vt docent Cyril & Athanas. locis citatis, & D. August.
contra Maximinum lib. 3. cap. 13.

IN MATTHÆI CAP. XXV.

1. *Simile est regnum calorum decem virginibus,
quæ accipientes lampades suas exierunt
obuiam sponso.*

VT huius insignis parabolæ fœda per hæreticos
corruptio clarius postea diluatur, veram eius &
genuinam applicationem præmittemus. Christus *Parabola*
est sponsus, qui vel in vltimi iudicij die tanquam *explicatio.*
sponsus in hunc mundum secundò veniet, vt Ecclesiam totam
fidelium sibi olim desponsatam accipiat in vxorem, id est, in
æternæ beatitudinis gaudiis eam sibi copulet; vel in hora
mortis cuiusque ad iudicium particulare venit, vt de nuptiis
aliquid statuat. Decem virgines omnes significant fideles
(sicuti infideles in Scripturis vocantur adulteri, & dicantur
fornicari à Deo) & consequenter ipsas propriè dictas virgi-
nes: vt propterea nec incongruè in festo SS. Virginum hoc
Euangelium legatur, nec Hieronymus pueriliter (vt garrit
hoc loco Calvinus) sed prudenter ad virginittatis laudem hæc
parabolam accommodauerit. Lampades ardentes fidem *Bonorum*
significant aliqua bona opera operantem, & sic lucentem co- *operum*
ram hominibus, quatenus aliqua Dei mandata seruantur, & *studium.*
sine scandalo viuitur: Oleum in vasis significat excellentiora
ope

1. Petr. 4.
Iac. 2.
2. Tim. 1.

opera charitatis in Deum, & misericordiae in proximum, quae per modum prouisionis in futurum Dei iudicium prudentes fideles magno studio praestant, ut misericordiam inueniant in die iudicij: *Charitas enim operit multitudinem peccatorum, & iudicium sine misericordia ei qui non facit misericordiam*: & quia Onesiphorus Paulum refrigerauit, eum in carcere uisitans, & liberaliter illi subministrans, orat pro illo Paulus: *Dixit illi Dominus inuenire misericordiam à Domino in die illo*. Patruae uirgines fideles sunt qui huiusmodi bona opera negligunt, sperantes se diu uicturos, nec tam citò ad iudicium uenturum Christum; aut certè existimantes non esse sibi necessariam huiusmodi prouisionem. Christo autem suum aduentum differente, dormiunt & moriuntur interea omnes. Repentinus tamen tandem erit eius aduentus quasi media nocte, & nemine expectante. Eo autem ueniente, operibus misericordiae pleni lætantes Christo occurrent. Desideriosi fideles & bonis operibus uacui uehementer dolebunt, uidentes lumen suum deficere, id est, bonorum operum curam sufficientem sese non suscepisse, & aliorum quidem meritis iuari optabunt: sed illud nimis serum tunc erit, quia & ipsi iustissimi non habebunt nisi quae ipsis sufficiant, & desideriosi illi seipsum condemnabunt, quod melius sibi non prospexerint, ut iam de emendo oleo cogitare debeant. Reliquae parabolae partes ad rem parabolae non pertinent, sed ipsi tantum exemplo parabolae complenda subseruiunt, nisi quod *clausa ianua* significat excludere esse à uita aeterna faturos & desideriosos credentes. Hæc genuina, aperta, & simplex est huius parabolae applicatio, conclusioni, quam Christus facit, maxime conformis, qua dicit: *Vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam*, id est: Prudenter & tempestiue prospicite uobis de oleo misericordiae, & de operibus charitatis, ut parati sitis occurrere Christo, & stare ante tribunal eius, ubi omnes accipient secundum opera sua: quia hora aduentus eius siue per mortem cuiusque, siue in generali iudicio, incerta est.

Corruptela
Caluina-
na de sola
fide.

At uerò Caluinus hanc parabolam exponens seu expurgans uerius, de bonorum operum studio nihil dicit; sed uel actoris animum aliò auertat, ad solam in fide perseverantiam hortari hic Christum docet. Eodem (inquit) *rendit hæc exhortatio quo superior, proprie tamen addita est ista parabola ut fideles ad perseverantiam confirmet*. Superiorem parabolam intelligit, in qua Christus dixit, Luc. 12. (quem locum huius parabolae præmittit Caluinus) *Sint lucernæ ardentes in manibus*

nibus vestris. Lucernas autem ardentem (ait Calvinus) opponit Christus ignorantiae tenebris: & huic sententiae respondet parabola, quae paulo post sequetur apud Matthaeum de decem virginibus. Hæc ille. Vult igitur hoc loco Calvinus per lucernas seu lampades ardentem fidei lumen intelligi; per oleum verò quo fatuæ virginem carebant, perseverantiam in fide. Quod ille quidem aperte non dicit, quum in tota huius parabola explanatione vaser hæreticus nec de fide nec de bonis operibus expressè loquatur: sed referendo se ad priorè Christi sententiam de lucernis ardentibus, satis ostendit à suis se sic intelligi velle, quòd non nisi de perseverantia in fide loquatur. Totam eius explanationem subiiciam, ut hæc eius fraudulenta tractatio magis appareat. Verbis superius allatis statim subiungit. *Noverat Dominus quàm propensa sit ad molliem hominum natura: atque ut plurimum fieri non modo ut languescant longo temporis tractu, sed subito fastidio deficiant. Hunc morbum ut corrigeret, discipulos non probe munitos esse docuit, nisi tolerantia in longum tempus illis suppetat.* De molliem malorum & de tolerantia bonorum loquitur, sed qua in re non exprimit. Sequitur. *Vbi cognitus fuerit hic parabola finis, non multum in minutis argutijs laborandum erit, quæ nihil faciunt ad Christi mentem. Multum se torquent quidam in vasis, in lucernis, in oleo. Atqui simplex & genuina summa est, non sufficere alacritati exigui temporis studium, nisi infatigabilis constantia simul accedat.* Rursum ad unam constantiam omnia refert; sed in quo hæc constantia consistit, nihil dicit. Addamus reliqua. *Hoc autem aptissima similitudine explicat Christus. Paulo antè hortatus fuerat discipulos ut per obscura loca & caliginosa iter facturi lucernis instructi essent: (scilicet in illis verbis, Luc. 12. Sint lucerna ardentem in manibus vestris, quod de fide in animo, quæ tenebras ignorantiae expellit; non de luce bonorum operum in manibus, quæ peccata expellunt; exponit ibi Calvinus.) Sed quia nisi oleum suggeratur, paulatim arefcit lucerna elychnium, & lumen suum amittit, iam dicit Christus assidua virtutis subministracione opus habere fideles, qua lumen in eorum cordibus accensum foueat, alioqui fore ut in medio spatio deficiat eorum alacritas.* Hæc est tota Calvinus de sensu huius parabola explanatione. Tolerantiam, constantiam, & alacritatem doceri à Christo affirmat, ne in medio spatio deficiamus. Sed qua in re, in fide an in bonis operibus? De neutro expressè loquitur vaser hæreticus. Nunc tamen aliquid in fine adiecit, quod cum non nisi

de

de fide loqui necessariò conuincit. Ait prius quidem docuisse Christum, *opus fuisse contra ignorantia tenebras lucerna fidei*: hic autem docere Christum, *opus esse assidua virtutis subministratio, vt lumen in cordibus accensum foueatur*. Quod est hoc lumen in cordibus accensum, nisi lumen fidei, quod omnes ignorantia tenebras dispellit? & quæ est hæc virtutis subministratio assidua ad fouendum hoc lumen, nisi diuinæ gratiæ perpetua auxilium? An virtutis nomine hoc loco, pietatis & bonorum operum studium Calvinus intelligere potest? Atqui nec est in nobis vlla bonorum operum subministratio, sed exercitatio & executio; nec lumen fidei bonorum operum studio iuxta Calvinum accenditur, sed forti & firma persuasione benevolentia Dei erga nos inflammatur. Virtutis in nos cuiuslibet subministratio alia non est quam à Deo ipso, *qui dat omnibus affluenter, nec improperat*. Ergo iuxta Calvinum sensus parabolæ hic est, lampades ardentes esse fidem, oleum in lampadibus esse virtutem à Deo subministratam, qua fides accendatur: Christum autem hortari vt constantes atque alacres in fide simus ex virtutis & gratiæ diuinæ subministratio assidua.

Iacob. 1.

*Corruptela
Caluina-
na resu-
tatur.*

Quis non videt totum parabolæ sensum penitus corruppi, funditusque subuerti? Dicuntur fatuæ virgines quæ oleum non acceperunt in vasis suis, vnde lampades reficeret, & hoc nomine clausa ianua excluduntur, quia veniente sponso oleo carentes lampadas ardentes non habebant. Quærat à Caluino cuius culpa erat, quod oleum in vasis non habebant. Negare non potest fatuarum hanc culpam fuisse. An verò culpa nostra est, si virtutem gratiæ suæ Deus nobis perpetuò non subministrat? Nec culpa nostra hæc est, nec Dei: quia nec Deus eam teneret perpetuò subministrare; nec nostra culpa esse potest eo carere, quod habere in potestate nostra non est. Culpa sanè nostra est, & grauissima culpa, *quod Dei gratiam in vacuum accipimus, quod gratia Dei desumus*, vel, vt Beza vertit, *quod à gratia Dei desicimus*. Denique quod ea non rectè vtamur, faciendo fructum gratiæ & spiritus Dei. Et hæc erat fatuarum virginum culpa, quod fructus gratiæ Dei, bona charitatis opera, non habebant, quibus fidei lampadas semper reficerent. Tametsi enim per peccatum non amittitur fides, lumen tamè fidei per peccatum extinguitur, quia per ludem bonorum operum *lucet lux fidei coram hominibus, & glorificatur in illis Deus*. Nec excluduntur clausa ianua fatuæ virgines, quia lampadas non habebant, sed quia

Matth. 5.

extin
noru
ribus
Nesci
cam
quita
lamp
ctus c
lucet
Christ
solam
de lu
ctum
sibi q
ricore
careu
lo bo
opeti
datur
Ob
vende
nostr
concl
recipi
dicir,
dispu
Calui
cent
vita a
ras C
cent.
strian
omni
Donu
cet pe
stultic
perfe
Pelag
gracu
Deino
num,
dovu
extin

extinctas lampadas gerebant. Fidem habuerint, sed luce bonorum operum carebant. *Non ostendebant fidem suam ex operibus bonis*, ut Iacobus loquitur. Quare Christus illis dicit, *Nescio vos*, eodem videlicet verbo vsus quo alibi apud Lucam. *Nescio vos unde sitis, discedite à me omnes operarij iniquitatis*. Deinde habere lampadas extinctas, non est defectus lampadis, sed defectus olei. Non est defectus fidei, sed defectus charitatis, vel operum charitatis & misericordiae, per quae lucet ac splendet egregiè fidei lampas. Nihil ergo hoc loco Christus de tolerantia aut constantia aut alacritate fidei (quae solam semper in Euangelio Calvinus commendari vult) sed de luce bonorum operum necessaria, & contra eorum defectum disputat: *Vigilare iubet*, id est, prudenter & tempestiuè sibi quemque prospicere de oleo charitatis & operum misericordiae, ne Christo ad iudicium veniente, huiusmodi oleo carens, ideòque lampadem extinctam gerens, fidem aut nullo bono opere, aut etiam propriis misericordiae ac charitatis operibus non lucentem adferens, à conuiuio nuptiali excludatur. De perseverantia aut constantia fidei nullus hinc sermo.

Obiicit hoc loco Calvinus, circa verba illa, *Ite potius ad vendentes, & emite vobis, inferre ex illis Papistas, virtutibus nostris atque industria acquiri perseverantia donum*. Moxque concludit, *non aliam esse comparandi rationem, quam ut fide recipiamus quod nobis oblatum est*. Sed quod de Catholicis dicit, purum mendacium est. Nec de perseverantiae dono disputare hinc Christum docent Catholici (sinit hoc sibi Calvinus priori suo figmento conformiter) nec vsquam docent perseverantiae donum vllis meritis acquiri. Coronam vitae aeternae bonorum operum mercedem esse iuxta scripturas Catholici docent: de perseverantiae dono idem non docent. Nec quum merita docent, suas virtutes suamque industriam praedicant, sed dona Dei & gratiae eius, quae virtutum omnium in iustis causa semper cooperans & principalis est. *Donum autem perseverantia fide comparari, recipiendo videlicet per fidem quod nobis oblatum est*, ut hinc Calvinus affirmat, stultitiam & dementiam Plagianam superat. Donum quippe perseverantiae quocumque tandem actu nostro comparari, Pelagianum est. Si enim donum est, & quia donum est, merè gratuitum est. Datur igitur gratuito, non comparatur fide. Deinde si recipiendo per fidem oblatum perseverantiae donum, illud à nobis comparatur, certè actu fidei nostrae illud donum comparatur. Recipere enim per fidem, actus fidei est,

Iacob. 2.

Luc. 13.

est, & quidem actus simplicissimus, quum nisi simplicem mentis assensum denotet. Quod si demens & blasphemus Pelagius fuit, qui virtutum & bonorum operum exercitio perseverantiam in bono promereri nos posse existimavit; quanto dementior Calvinus, qui vno simplici mentis assensu donum illud comparari posse affirmat? Ceterum perseverantiae donum nec actibus omnium virtutum, nec villo actu fidei comparatur, sed putum atque gratuitum Dei donum est, ut latissime docet Augustinus, quem omnes Catholici hac in parte sequuntur. Quod vel ex Concilij Tridentini doctrina intelligere potuit Calvinus, ubi dicitur, *Perseverantia munus aliunde haberi non posse, nisi ab eo qui potens est eum qui stat statuere ut perseveranter stet, & eum qui cadit restituere.* Sed haec est perpetua Caluini inscitia ac temeritas. Taxandi Catholicos libidine ac impetu dum praecipit fertur, non intelligit neque quae loquitur, neque de quibus affirmat. Hanc parabolam variè quidem exponunt Patres. Alij enim per oleum in vasis, intelligentiam gratiae Dei in cordibus & humiliter de seipso sentire, ut Augustinus; alij verbum doctrinae, ut Origenes; alij boni operis fructum in genere, ut Hilarius Can. 25. alij opera charitatis & misericordiae, ut Chrysostomus. Sed de subministratione gratiae ut in fide constanter perseveretur, nemo hactenus exposuit. Soli hodie haeretici Evangelicas parabolas, quae pietatis & bonorum operum studium docent, ad solius fidei commendationem impie vertunt.

15. *Vni dedit quinque talenta, alij autem duo, alij vero unum, unicuique secundum propriam virtutem.*

*Pelagiana
dementia
Catholicis
falso obiecta.*

*Sess. 5.
cap. 7.*

Catholicos hoc loco calumniatur cavillator Calvinus, & dementiae plane Pelagianae accusat, Catholicae doctrinae vel ignarus magister, vel conuicator maledicus. Sic enim in hunc locum scribit. *Ridiculi sunt Papista dum hinc colligunt singulis conferri Dei dona secundum meriti sui modum.* At haec Catholicorum, quos ille Papistas vocat, doctrina nunquam fuit, Pelagianorum erat, qui primam gratiam secundum merita nostra dari impie sentiebant. Quae sit Catholicorum citata gratiam Dei iustificantem doctrina, Concilium Tridentinum expressit, in haec verba. *Iustitiam in nobis recipimus unusquisque suam secundum mensuram, quam Spiritus sanctus partitur singulis prout vult, & secundum propriam cuiusque dispositionem & cooperationem.* Docet Deum partiri singulis suam gra

gratiam, & dona iustitiæ partim prout vult, & ex voluntatis suæ beneplacito, partim iuxta propriam cuiusque virtutem, vt hoc Euangelium docet, id est, iuxta cuiusque facultatem seu dispositionem & cooperationem. Quod hîc Christus dicit virtutem seu facultatem, τὴν δύναμιν, hoc Concilium exponit esse quandã in nobis dispositionem seu aptitudinem ad cooperandũ gratiæ diuinæ. Sed hæc virtus seu facultas seu dispositio seu aptitudo, secundũ quam sua gratiarum talenta Deus distribuit, tamen sit capacitas quædã in vnoquoque, vt exponit D. Hilarius, differens ac diuersa, vnde vocatur hîc à Christo *virtus vnicuiq; propria*, tamen quia nõ est intelligenda sine præueniente & operante Dei gratia, Concil. Trident. sapienter adiecit dispositioni *cooperationem*. Ideoque rectissime iuxta mentem D. Thom. 2.2. q. 24. art. 3. ad primũ arg. annotauit Dominicus Bannes, Concilium hoc loco non loqui de dispositione & cooperatione vt est à viribus naturæ, sed de illa dispositione & cooperatione de qua dicitur, *Deus est qui operatur velle & perficere*. In qua tamen Dei operatione falsum omnino est, hæc verba Concilij Tridentini, & cõsequenter huius Euangelij, intelligenda esse de illa dispositione & consensu & operatione liberi arbitrij, quæ est effectus infallibilis voluntatis Dei efficaciter præparantis liberum arbitrium ad gratiam recipiendã: & quod sic necessario est intelligenda definitio Concilij, nisi velimus declinare ad reliquias Pelagianorum, & asserere quod aliquis homo magis meretur gloriæ apud Deũ, cui non magis donatũ est à Deo. Totum hoc omnino falsum est, & tam huic Euãgelio quàm Concil. Trident. doctrinæ apertè repugnã. Huic Euãgelio repugnat, quia qui vnum talentũ acceperat, nullũ fructũ protulit. Ergo aut ille secundũ propriam dispositionem non accepit, & falsa est Scriptura nostra dicens, *Vnicuiq; secundum propriam virtutem*, aut infallibilis Dei volũtas & efficax falli potest. Nam in isto qui vnum talentum acceperat, propria eius virtus seu dispositio liberi arbitrij per operantem in eo Dei gratiam nullum effectum produxit. Concilio Tridentino repugnat, quia de eadem dispositione loquens cap. 5. dicit, *Cum Diuina inspiratione hominem sic agere, vt illam abijcere possit*. Non est ergo semper infallibilis & efficax Dei voluntas, quæ hanc dispositionem facit. Nec ad vllas Pelagianorum reliquias hic sensus Concilij Tridentini pertinet: contra quos semper de merito gratiæ, non de merito gloriæ, Catholici disputabant. Magis autem gloriæ & præmij interdum mereri cui non

Can. 27. in
Matth.

In. 2. 2. q.
24. art. 3.

Philip. 2.

Voluntatis
preparatio
efficax non
est propria
cuiusque
virtus.

Luc. 19. magis donatum à Deo est, quia videlicet magis & melius cooperatur eidem gratiæ, alia parabola de decem minis luculenter demonstrat, vbi decem serui acceperunt decem minas, singuli vnã, & tamen ex illis decem vnus superlucratus est decem, alius quinque, alius nihil. Ex istis decem nõ magis donatum est vni quàm alteri, & tamen vnus decuplo magis cooperatus est quàm alter, & per consequens decuplo magis gloriæ promeritus. Et in nostro Euangelio duo tantum lucrati sunt quantum acceperunt, id est, iuxta mensuram gratiæ sibi datam: tertius nihil lucratus est, qui tamen adeo ita potuit sicut ceteri, vt quia non fecit quod potuit, tanquã piger, id est, propter propriam negligentiam, in tenebras exteriores projectus fuerit. *Propria* igitur cuiusque virtus hoc loco secundum quam Deus sua talenta distribuit, est illa cuiusque *cuiusque* *virtus* *quid signi-* *ficat.* *Matth. 19.* capacitas, de qua alibi Christus dixit, *Non omnes capiunt verbum hoc*, id est, non volunt capere, vt iuxta cõmunem Patrum sententiam ibi expositum est; est libera hominis voluntas diuinæ gratiæ liberè cooperans, vt vna semper & partialis causa omnis lucrì de acceptis talentis, id est, omnis boni vltus gratiæ. Et hanc causam secundariam subiungere voluit Christus, quum de primaria prius dixisset, *Tradidit illis bona sua, dedit vni decem, vni quinque, &c.* vtraque causa boni operis diligenter tenenda est, vt tam veteres Pelagianos contra Dei gratiam, quàm novos hodie hæreticos cõtra liberã hominis cooperationẽ caueamus. Rectissimè docet D. Thomas charitatem non dari secundum capacitatem naturalium, sed secundum voluntatem Spiritus sua dona distribuentis. Sed nec minus rectè alibi docet, quòd cum vltima dispositio ad gratiam sit liberi arbitrij, formæ autem quæ possunt recipere magis & minus, intenduntur & remittuntur secundum diuersam dispositionem subiecti, idcirco accidere, quòd secundum quod motus liberi arbitrij in pœnitentia est intensior vel remissior, secundum hoc pœnitens cõsequatur maiorem vel minorem gratiam: moxque addit eandẽ esse rationem de virtutibus quæ ex gratia consequuntur; id est, vt iuxta maiore vel minorem conatum liberi arbitrij à gratia adiuti, magis vel minus operemur secundum virtutem, seu magis vel minus lucremur ex talentis à Deo datis. Vnde patet illorũ error qui fieri nõ posse existimant, vt cum æquali gratia alius magis, alius minus operetur, eo quòd necesse sit aliquid tam intensè moueri quàm à sua causa mouetur. Verum quippe hoc est, quãdo de tota & vnica causa motus agitur: sed in lucro talentorum, &

Cum æquali gratia non semper æqualiter operamur.

in bono vsu gratiæ, seu in effectu bonorum operum producendo, quia Dei donum & gratia nec tota nec sola causa est, tamen principalis, sed motus liberi arbitrij liberè cooperantis, seu propria cuiusque virtus aut dispositio alia causa huiusmodi effectus est; propterea non sequitur, quòd quum vna partialis causa intensior existat, sequatur semper effectus intensior; quia fieri potest vt altera causa remissius agat, & ideo minor sequatur effectus, vt S. Thom. loco posteriùs citato docet. Vide Molinam in Concord. gratiæ & liber. arbitrij, q. 14. art. 13. disp. 37. Calvinus interim, dum alios taxat, à sensu huius loci toto cælo aberrat, qui hæc verba hunc in modum exponit. *Deus prout quemque disposuit & naturalibus ornauit donis, ita etiã hoc vel illud iniungit, in rebus agendis exercet, prouehit ad varias functiones, materiam præclare agendi suppeditat, occasionem etiam proponit.* Nam vel tota hæc barologia eius de officiis & operibus humanis loquitur, & sic de talentis hîc distributis toto cælo errat, quum haud dubiè sint talenta gratiæ Dei ad hominum salutem destinata (vt conclusio ostendit, quæ illa gratia otiosè abutentem in tenebras exteriores amandat) vel, si de talentis gratiæ loquitur, bonus Pelagianus est; qui iuxta naturalia dona, quibus vnumquemque Deus ornauit, talenta illa gratiæ distribui docet: siue gratias gratis datas, siue gratiam gratum facientem, gratiæ nomine intelligat: quãdo vtrunque genus supernaturale est & purum Dei donum; licet alterum altero excellentius, sicut in ipsis gratiis gratum facientibus imparitas est, & gratiæ illæ gratis datæ, vt donum consilij, prudentiæ, fortitudinis, &c. rudibus, infirmis, simplicibus & naturalibus donis omnium minimè ornatis, sæpenumero à Deo conferantur, vt in ipsis maximè Apostolis manifestum fuit: quos alibi Calvinus *ignaros & gregarios homines*, imò præ nimia doctrinæ Christi obliuione *truncos ac lapides* vocat.

Calvini
absurda
interpre-
tatio.

In Ioan.
cap. 20.
ver. 21. &
in Har-
mon. ad
Luc. cap.
24. ver. 26

21. *Quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium Domini tui.*

Hæc Christi verba, bonorum operum seu boni vsus gratiæ Dei, manifestam retributionem laculenter docere ex se patet. Causa enim retributionis copiosæ & amplæ in fideli dispensatione paucorum ponit Christus. Bonorum operum cultores vocat quidem Christus *seruos bonos & fideles*, bonos, quia opera verè bona faciunt; fideles, quia fide

Bonorum
operum re-
tributio.

bona & fideliter acceptis à Deo talentis vsi sunt : sed super pauca tamen *fideles* fuisse affirmat, quia omnia quantacumque iustorum opera bona, omnis eorum patientia & tribulatio, pauca & minima sunt respectu multorum, super quæ Deus illos constituit, momentaneum & leue est respectu gaudij æterni & copiosæ mercedis in eo quam percipiunt : iuxta illud Pauli. *Non sunt condigna passionis huius temporis ad futuram gloriam qua reuelabitur in nobis.* Christus tamen hanc fidelitatem super pauca causam esse affirmat constitutionis super multa. Ait enim : *Quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam.* Quomodo ad illa pauca sequuntur ista multa, & multæ retributionis parua operatio verè causa sit, explicat eleganter his verbis Augustinus. *Si verum vis comparare, & verum iudicare, æterna requies æterno labore recte emitur. Certè tantus debuit esse. Decies centena millia annorum in labore quid valent? habent finem. Quod tibi dabo, ait Dominus, non habet finem. Qualis misericordia Dei! Non dicit tibi: Decies centena millia annorum labora. Non dicit, Vel mille annos labora. Non dicit, Quingētos. Sed, Cùm uinis, labora paucis annis. Inde iam requies erit, & finem nõ habebit. Ecco quantum pretium damus: quodammodo vnã siliquam ad accipiendos thesauros æternos.* Hæc ille. Paruus igitur & pauci temporis labor pretiũ est æterni gaudij. Sufficit nobis contra hæreticos nostri temporis illud, *Quia fidelis fuisti*, significare causam sine qua nõ, Hinc enim sequetur bona opera ad salutem esse necessaria, sicut causa materialis necessaria est ad formam suscipiendam. Sed quia fidelis labor noster, utcumque paruus ac pauci temporis, pretium est quod damus, ut hinc Augustinus loquitur, & quia aliæ Scripturæ mercedis nomine, hoc æternum gaudij dignantur, (*Merces vestra copiosa est in calis: Voca operarios, & redde illis mercedem: Vnusquisq; accipiet secundum laborem suum mercedem*) propterea causa meritoria quæ ad efficientem reducit, in his Christi verbis intelligenda est, *Quia super pauca fuisti fidelis.* Merito quippe merces respondet, non semper quantitate pari, sed vel pro operis dignitate, vel pro retribuētis largitate, aut etiam constituta lege, longè maior & excellentior. Quæ alibi latius tractata sunt.

Sed ad hanc retributionem bonis operibus respondentem quid hinc Calvinus dicit? *Ne fatigemur* (inquit) *bene agendo, pronuntiat Christus non irritum fore eorum laborem qui se fideliter in sua uocatione exercuerint.* Rursum : *Concipienda est bonis alacritas, quia se intelligunt minimè operam ludere.* Sic ad

Rom. 8.

Enarrat.
in Psalm.
93.

Matth. 3.
& 20.
1. Cor. 2.

Caluini
effugia.

esset de salutis nostrae causa, non malè colligerent Papistæ nos bonis operibus vitam æternam mereri, sed quum nihil aliud propositum sit Christo quàm suos ad benè recteque agendum hortari, perperam ex eius verbis elicitur quid valeant operum merita. Primum non soli Papistæ, id est, Catholici moderni, sed omnes in vniuersum Patres qui hunc locum tractarunt (ve ex eorum commentariis in hunc locum patet) ex bonis operibus nos vitam æternam promereri collegerunt, Augustinus

Serm. 1. de
Septuagesima.

maximè, qui disertè contra Caluinum ita scribit. *Quare causas vel tanta mercedis, vel tanti supplicij: Percipite regnum, & ite in ignem æternum. Quare illi perceperunt regnum? Esuriui enim, & dedistis mihi manducare. Quare isti iruri in igne æternum? Esuriui enim, & non dedistis mihi manducare.* Hæc ille. Sic igitur cum Augustino contra Caluinum arguimus. Si Christus in his verbis, *Percipite regnum &c. Esuriui enim, &c.* non tractat de causa salutis nostræ, sed hortatur tantum ad benè agendum, ergo similiter in illis verbis, *Ite maledicti in ignem æternum. Esuriui enim, & non dedistis mihi manducare,* non tractat de causa damnationis impiorum, sed detertet eos tantum à peccatis. Sed falsum ac impium istud: ergo & prius. Deinde particula vtrouique causalis, *Esuriui enim, &c.* manifestè ostendit de causa salutis & damnationis vtrouique agi. Sed occurrit hic Caluinus & dicit. *Quod in causali particula insistent, infirmum est. Scimus enim non causam semper sed consequentiam potius notari, quum vita æterna iustis promittitur.* Sed ò quàm infirma imò insulsa hæc euasio est!

Secundum
effugium.

Est enim non semper causam sed consequentiam potius illa particula notari. Si non semper causam, ergo aliquando causam notat. Si aliquando causam notat, cur non hoc loco? Imò si in vna parte sermonis, ad maledictos quod attinet, causam necessariò notat; cur non in altera parte sermonis, ad benedictos quod attinet, causam quoque notabit? Cæterum hæc scientiam Caluini negamus, & falsam esse opinionem certò cognoscimus, quòd particula causalis, quando vita æterna iustis promittitur, aliquando consequentiam non semper causam significat. Probare hoc vel vnicò exemplo debuit Caluinus. Sed facilius illi fuit fortiter asserere quòd falsum est, quàm illud probare quòd probari non potuit. Huius igitur responsi summa infirmitate perspecta, ad aliam confugit.

Tertium
effugium.

Quamquam alia est clarior solutio. Neque enim bonis operibus mercedem promitti negamus, sed gratuitam, quia ex adoptione pendet. At hæc solutio nihil melior est. Primum enim hic

conco

concedit quod alibi semper negat, ipsis operibus mercedem promitti, & consequenter conferri. Deinde, merces bonorum operum gratuita quidem est ex parte radicis, quia principium eorum gratia est ab authore gratiae gratuito data, debita tamen nihilominus & vera merces est quatenus cum illa Dei gratia homo liberè cooperans, opera facit verè bona, laudabilia, Deo placentia, & ex Dei liberalitate iusta mercede digna. Quod totum ex eo quod ipse Calvinus subiungit, manifestè probatur. Sic enim prosequitur. *Gloriatur Paulus sibi repositam esse coronam iustitiae. Sed unde illi fiducia, nisi quia Christi membrum erat, qui unicus est heres regni caelestis?* Atqui de hac fiducia nihil ibi Paulus, sed contra, unde fiduciam accepit, clarissimis his verbis praemisit. *Bonum certamen certavi, fidem servavi, cursum consummaui: reposita est mihi corona, &c.* Hæc erat causa fiducia in Paulo hoc in loco, tamen si verum quoque sit alibi eum gloriari quod membrum sit Christi. Sequitur in Caluino. *Reddendam sibi à iusto Iudice predicat coronam illam. Sed unde illud premium, nisi quia & gratis adoptatus est, & iustitia donatus qua sumus omnes vacui?* Rogat Calvinus unde: nec videt Paulum ipsam disertissime docuisse, unde tacet, silet, dissimulat impostor nefarius totam illam boor u m operum suorum enumerationem à Paulo factam, unde illud præmium sibi retribui, idque à iusto Iudice, id est, per modum veræ iustitiæ, Paulus prædicat. Tacet illa verba, *Bonum certamen certavi, fidem servavi, cursum consummaui: & querit unde coronam iustitiæ expectaverit.* Illa autem quæ Calvinus ponit, quia gratis adoptatus est, & iustitia donatus, id est, Dei gratia donatus, unde operetur iustæ causæ quoque sunt redditæ coronæ, sed causæ remotiores, non proximæ. Causas proximæ posuit illic Paulus, opera ipsa iustitiæ. Causas proximæ ponit in hoc Euāgelio Christus, opera ipsa misericordiæ. Impostor Calvinus vrget remotiores causas, vt tollat proximæ. Vnam veritatem premit, vt alteram destruat. Vtraque veritas tenenda est, vt tota veritas teneatur. Audiamus adhuc Calvinum. *Hæc igitur duo tenenda sunt, vocari fideles ad possessionem regni caelestis bonorum operum respectu, non quia illud promeriti sunt operum iustitiæ, vel quod eius acquirendi sibi fuerint authores, sed quia Deus iustificat quos elegit.* Istud prius duorum quæ tenenda ponit, meta impostura & vasticies est: fatetur iam demum vocari fideles ad possessionem regni bonorum operum respectu, sed non quia illud promeriti sunt, verum quia Deus iustificat quos elegit.

2. Tim. 4.

Opera bona fiducia causa.

Calvini impostura.

Alia:

Iustificatio gratuita & meritum bene consistunt.

Atqui hæc duo optimè consistunt, si iuxta Scripturarum sensum Calvinus loquitur. Deus iustificat quos elegit, id est, Deus ex impiis facit iustos quos elegit, ut sic eos iustificet. Iustificati autem seu iusti facti, *ambulant in operibus bonis quæ Deus per aliam gratiam suam preparavit in illis*, per quæ promeretur vitam æternam. Prima, inquam, iustificatio impij, quam Deus facit, merè gratuita, nihil repugnat cum retributione iustorum verè iusta. Vocantur igitur fideles in possessionem regni cælestis, prius quidem à Deo iustificati gratis per Iesum Christum, sed intuitu præterea bonorum operum quæ iam iustificati operati sunt. Quod autem Calvinus ait eos non promereri *operum iustitiã*, puerilis canillatio est, quasi quando merita operum prædicamus, *operum iustitiam*, quæ iustitiæ fidei à Paulo opponitur, prædicemus. Nō ignoravit Calvinus merita operum à Catholicis doceri, quæ sunt opera iustitiæ fidei, id est, *illius iustitiæ quæ ex fide est, quæ ex Deo est*, quæ ex gratia est, non quæ sunt ex iustitia operum sine gratia & fide Christi, contra quæ Paulus disputat. Deinde quod addit Calvinus, *Vel quòd eius acquirendi sibi fuerint authores*, putidior adhuc & insulsior cavillatio est. Quædo Christus promittit hîc regnum cæleste intuitu bonorū operum, vel quando Catholici docent iuxta hæc Christi verba intuitu bonorum operum promereri iustos vitam æternam, non faciunt ipsos iustos acquirendi regni sibi ipsis authores, sed faciunt eos diuinæ gratiæ & huius tantæ mercedis cooperatores. Vnde D. Bernardus. *Ibi Deus benignè homini merita constituit, ubi per ipsum & cum ipso boni quippiam operari dignè instituit. Hinc coadiutores Dei & cooperatores Spiritus Sancti, promeritores regni nos esse præsumimus.* Hæc ille. Quia cooperatores Spiritus Sancti ideo promeritores regni. Cooperatores, non authores. Per Christum & cum Christo bonum operamur, non ex nobis ipsis, ut authores vel vici vel præcipui bonorum operum.

Quartum
effugium.

Rom. 6.
& 7.

Audiamus nunc secundum quòd teneri iubet Calvinus. Deinde, *quamvis duce Spiritu ad studium iustitiæ aspirent, quia tamen legi Dei nunquam satisfaciunt, nullam illis mercedem deberi, sed mercedem vocari quod gratis donatur.* Quot verba tot vel mendacia vel imposturæ. Christiani fideles ductu Spiritus Sancti non solum *ad studium iustitiæ aspirant* (quod solum vaser Calvinus ait) sed ipsam iustitiam exercent & operantur. Duce Spiritu facta carnis mortificant, *ambulant secundum spiritum, non secundum carnem, ambulant in novitate*

vita

vita, non dominatur illis peccatum, condelectantur legi Dei secundum interiorum hominem, faciunt qua Deo placita sunt: sic ipsam iustitiam exercent. Deinde satisfaciunt legi Dei, quod negat Calvinus. *Dilectio proximi implet legem*, ait Apostolus. *Rom. 13.* Aut ergo nemo diligit proximum, aut aliqui implent legem. Quod si implent legem, satisfaciunt ei. Quod autem concludit mercedem vocari quod gratis donatur, nihil aliud quam diuinas Scripturas corrigit, adeoque falsi arguit. Paulus enim *coronam iustitiæ* hanc mercedem vocat, & à iusto Iudice reddi ait. Sic ergo vita æterna merces est, vt iuste reddatur, non solum gratis donetur. Gratia quidem est vita æterna, & gratis donatur, quatenus radix & principium totius iustitiæ nostræ Dei gratia est; sed ratione operum quæ ex hac radice pululant, verè & propriè merces est, & iuste redditur vt corona iustitiæ, quatenus videlicet iustitia nostra per cooperationem liberi arbitrij verè nostra est. Vtrumque Scriptura docet, vt supra accepimus, & alibi latius disputatum est. Frustra igitur & inaniter Calvinus contra hunc stimulum calcitrauit. Omnem quidem mouit lapidem vt euentem veritatem eluderet: sed fortis est veritas, & vincit. *2. Tim. 4.*

IN MATTHÆI CAP. XXVI.

II. *Pauperes semper habebitis vobiscum, me autem non semper habebitis.*

CARRIT hoc loco quædam Calvinus contra sumptuosos Dei cultus & ceremoniarum in Ecclesiis Catholicis splendorem, & Iudæ proditoris animum ac vocem studiosè imitatus, in hæc verba concludit. *Huius loci summa est: Licet Dominus nos & nostra omnia sibi dicari iubeat, non tamen quo ad se alium quam spirituales cultum exigere, qui nullis impensis constat: sed potius velle in pauperes erogari, quæ stulti è ad eum colendum impendit superfluo.* An non expressis verbis cum Iudæ proditore auaro concludit, *Vt quid perditio hæc? Potuit venundari plusquam trecentis denariis, & dari pauperibus?* An non Iudæ causam agit, & quod ille de hoc vnguento, hoc Calvinus de toto externo Dei cultu pronuntiat, in pauperes erogandum esse quod ad Deum colendum impendit religio? Prorsus in eadem sententia est, & eundem affectum eadem conclusione